

BEDRIJFSECONOMISCH ADVIES VOOR LOONBEDRIJVEN

C.J. van Overveld (student Landbouwniversiteit) en ing. J.M.A. Nijssen (onderzoeker bij het PR)

De technisch-economische voorlichting aan agrarische loonbedrijven is een taak van de regionale consulentenschappen. Om dit goed te kunnen doen is het gewenst dat de bedrijfsvoorlichters beschikking hebben over een bedrijfseconomisch adviserings-systeem. Dat systeem moet dan ingaan op de specifieke eigenschappen van het loonbedrijf. Dit voorjaar is er op initiatief van het Consulentenschap in Algemene Dienst - RSP en het PR gestart met de ontwikkeling van zo'n systeem. Daarbij is nauw samengewerkt met het Consulentenschap in Algemene Dienst voor de Akkerbouw en Groenteteelt in de Vollegrond en de vakgroep Agrarische Bedrijfseconomie van de Landbouwniversiteit. Het bedrijfseconomisch advies voor loonbedrijven bestaat uit vier onderdelen.

Analyse van de bestaande situatie

Het uitgangspunt voor het maken van een begroting is de bestaande situatie op het bedrijf. Gegevens over de ondernemingsvorm en het arbeidsaanbod worden vastgelegd. Op de balans wordt gedetailleerd beschreven hoe het vermogen van de loonwerker is vastgelegd in bijvoorbeeld machines en gebouwen. Dit geeft inzicht in de finan-

ciële positie van het bedrijf. Vaak is het loonbedrijf gecombineerd met een agrarisch nevenbedrijf. Omdat de eigendommen van het nevenbedrijf de vermogenssituatie beïnvloeden worden deze ook meegenomen in het adviessysteem. Op de berekening van de rendabiliteit van het loonwerkgedeelte heeft het nevenbedrijf echter geen invloed.

De rendabiliteitsbegroting

De rendabiliteitsbegroting moet inzicht geven in de levensvatbaarheid van het bedrijf op de langere termijn. Met de bedrijfsbegroting kan de bestaande situatie berekend worden. Vaak zal ook voor een aantal gewijzigde bedrijfsopzetten een rendabiliteitsbegroting opgezet worden. Deze is opgebouwd uit drie deelbegrotingen.

In de *activiteitenbegroting* wordt een overzicht gegeven van welk loonwerk uitgevoerd moet worden, bijvoorbeeld mais hakselen. Ook de oppervlakte die bewerkt moet worden en de tijd van het jaar waarin dat gebeuren moet worden voor elke werkzaamheid vastgelegd. De *arbeidsbegroting* geeft aan hoeveel arbeid er nodig is voor het uitvoeren van de werkzaamheden. Voor het mais hakselen in loonwerk zijn bijvoorbeeld vier mensen nodig, één op de hakselaar, twee voor transport en één met de shovel op de kuil. Ook de opleiding en ervaring van de medewerkers wordt gevraagd omdat die mee het arbeidsloon bepalen. Op deze manier kunnen de arbeidskosten per werkzaamheid berekend worden. In de derde deelbegroting, de *werktuigenbegroting* wordt aangegeven welke machines nodig zijn om een activiteit uit te voeren. Bij het mais hakselen bijvoorbeeld één zelfrijdende 6-rijige hakselaar, twee trekkers van 60 kW met kipwagens van 12 ton en een shovel. De kosten van deze machines worden allemaal per eenheid van bijvoorbeeld een hectare of een uur uitgerekend. Met al de gegevens van de drie deelbegrotingen kan nu het saldo per loonwerkactiviteit berekend worden. De opbrengsten per hectare bestaan uit het loonwerk-tarief en de verkoop van hulpstoffen zoals inkuilmiddel. Wanneer van de opbrengsten de machinekosten, de kosten van de toegerekende arbeid en de aankoopkosten van hulpstoffen worden afgetrokken blijft het saldo van elke loonwerk-activiteit over. In de *bedrijfsbegroting* wordt van elke werkzaamheid het totale saldo berekend. De niet toegerekende kosten zoals die voor bedrijfs-leiding en voor gebouwenonderhoud moeten

dan nog worden afgetrokken. Wanneer dan ten-slotte de winst of het verlies van het nevenbedrijf wordt meegerekend blijft het netto bedrijfsresultaat ofwel de winst nog over.

De financieringsbegroting

Het derde onderdeel van het advies is de financieringsbegroting. Deze geeft aan hoe groot de vermogensbehoefte van het bedrijf is. Ook wordt de verdeling tussen eigen vermogen en geleend vermogen duidelijk. Wanneer ook de winst uit de rendabiliteitsbegroting meegenomen wordt kan ook het verloop van het eigen vermogen op langere termijn uitgerekend worden.

De conclusies

Al het rekenwerk dat tot nu toe gedaan is heeft tot doel om een goed gefundeerd bedrijfseconomisch advies te kunnen verlenen. De resultaten van de berekeningen moeten daarom geïnterpreteerd worden tot conclusies. Bij het vaststellen van het uiteindelijke advies zal dan ook nog gekeken worden naar de resultaten uit het verleden. Indien er op grond van die vroegere resultaten-aanleiding toe is kan het advies nog bijgesteld worden.

Hoe nu verder?

In de afgelopen tijd is het bedrijfseconomisch advies systeem op de eerder genoemde manier opgesteld. Dat is gebeurd in de vorm van een serie formulieren met een bijbehorende handleiding. Binnenkort zal daar ook nog een normenbundel aan toegevoegd worden. De normen die daar in komen te staan zijn dan ook specifiek op het loonbedrijf gericht. Wanneer dan met de formulieren-set en de normenbundel de nodige ervaring is opgedaan in de praktijk wordt het systeem eventueel bijgesteld. Vanwege de grote hoeveelheid rekenwerk die in het opstellen van een advies zit is het nu al duidelijk dat het systeem daarna in een computerprogramma moet worden ondergebracht.